

Handläggare
Burhanettin Yildiz
Telefon: 08-50803443

Till
Spånga-Tensta Stadsdelsnämnd

Svar på remiss gällande rekommendation för konstgräs, gummigranulat och platsgjutet gummi

Förvaltningens förslag till beslut

Spånga-Tensta stadsdelsnämnd beslutar att överlämna Spånga- Tensta stadsdelsförvaltnings tjänsteutlåtande som svar på remissen.

Per Kjellander
Stadsdelsdirektör

Jonas Eliasson
Avdelningschef

Sammanfattning

Miljö- och hälsoskyddsnämnden har föreslagit en rekommendation för konstgräs, gummigranulat och platsgjutet gummi som omfattar anläggning av fotbollsplaner, mindre konstgräsplaner samt lektyor med gummigranulat eller platsgjutet gummi, samt skötsel av befintliga sådana ytor. Rekommendationen har tagits fram i dialog med berörda förvaltningar och bolag. Till grund för rekommendationen finns en rad vetenskapliga studier och rättsliga överväganden.

Spånga-Tensta stadsdelsförvaltning ställer sig positiv till den föreslagna rekommendationen. Förvaltningen vill däremot framhålla att en avgörande orsak till att konstgräs och platsgjutet gummi anläggs är det ökade slitaget på ytor i parkmiljö. Även ur ett tillgänglighetsperspektiv förekommer svårigheter med att använda alternativa naturliga material som uppfyller kraven på tillgänglighet.

Stadsdelsförvaltningen anser därför att Miljöförvaltningen bör renodla dokumentet på så sätt att det kan implementeras som kravspecifikation vid framtida upphandlingar av anläggningsentreprenader.

Bakgrund

Miljö- och hälsoskyddsnämnden beslutade 2018-06-12 om att remittera en "Rekommendation för konstgräs, gummigranulat och platsgjutet gummi". Rekommendationen riktar sig till såväl stadens egna upphandlade entreprenader som för markupplåtelser.

Ärendet

Grus- och gräsytor av olika storlekar ersätts idag alltmer av konstgräs och platsgjutet gummi. Konstgräs ökar nyttjandegraden och attraktionen i stadens parker och bollplaner. Konstgräs främjar också lusten till spontanidrott, inte minst hos barn och ungdomar. Olika slag av platsgjutet gummi används i lekmiljöer som markbeläggning. Gummiprodukter används för att skapa lekmiljöer för barn, öka tillgängligheten och minska risken för fallskador. Konstgräs och platsgjutet gummi har utifrån många synvinklar stora fördelar, men det finns också nackdelar. I sammanhanget behandlas främst två nackdelar:

- 1) Spridning av mikroplast
- 2) Spridning av kemikalier

Rekommendationen avser att förtydliga kemikalieplanen kapitel 4, krav 2: "Den som avser att använda en vara ska alltid bedöma exponeringsrisken för miljö och människa i förhållande till den aktuella användningen i särskilda miljöer avsedda för barn och ungdomar" (t.ex. förskolor och skolor).

Rekommendationen innebär inte ett absolut förbud mot användning av konstgräs och platsgjutet gummi, men alla berörda aktörer behöver hjälpas åt för att minimera de skadliga verkningarna av dessa material. På lång sikt handlar det om att hitta nya material eller lösningar och på kort sikt att välja det bästa befintliga alternativet utifrån miljösynpunkt, men även funktionalitet med tonvikt på såväl brukande som drift och att ställa kemikaliekrav på material. Spridningen av mikroplaster och kemikalier behöver också åtgärdas och då så nära källan som möjligt.

Till grund för rekommendationen finns en rad vetenskapliga studier och rättsliga överväganden.

Rekommendationen utgörs således av.

1. Undvik

Undvik i möjligaste mån konstgräs, gummigranulat och platsgjutet gummi genom att försöka hitta ersättningsprodukter och minimera ytorna med markbeläggning av konstgräs och gummigranulat.

2. Ställ krav på material

Om konstgräs eller platsgjutet gummi används ska

materialkrav ställas. Undvik om möjligt gummigranulat som fyllnadsmaterial, även termoplast. Använd inte SBR som fyllnadsmaterial till konstgräs eller i ytliga material till markbeläggning. Ställ specifika kemikaliekrav för baslager, ytlager och fyllnadsmaterial. Ställ generella kemikaliekrav för övrigt bygg- och anläggningsmaterial enligt Miljöprogrammet och Kemikalieplanen.

3. **Följ upp**

Följ upp entreprenörerna för att säkerställa att kraven efterlevs.

4. **Utforma för att undvika spridning**

Vid nyanläggning och omläggning av konstgräsplaner och platsgjutet gummi bör ytorna utformas så mikropaster inte sprid med dagvattnet eller till omgivningen.

5. **Skötsel för att undvika spridning**

Se till så skötsel och användning minimerar spridning av mikropaster till dagvattnet och till omgivningen vid vinterväghållning, påfyllnad av material, skötsel och användning samt informera om hur den som använder anläggningen kan bidra till att minimera spridning av mikropaster.

Ärendets beredning

Ärendet har beretts inom avdelningen för kansli och kommunikation. I beredningen så har jämställdhetsperspektivet beaktats. Ärendet bedöms ur det hänseendet vara neutralt.

Förvaltningens synpunkter och förslag

Spånga-Tensta stadsdelsförvaltning ställer sig positiva till att Miljö- och hälsoskyddsnämnden har utarbetat ett förslag avseende rekommendation för konstgräs, gummigranulat och platsgjutet gummi.

Förvaltningen anser däremot att det är förenligt med vissa svårigheter att fasa ut syntetiska material som används som fallskydd på lekplatser i stadsdelen idag. En grundförutsättning för att kunna fasa ut syntetiskt material är att det tas fram alternativa naturmaterial som uppnår kraven på bland annat tillgänglighet. Idag råder olika uppfattningar om exempelvis trä- och barkflis ger tillräcklig tillgänglighet för rullstolar. Strid sand fungerar som ett komplement till ovannämnda fallunderlag, men uppnår heller inte kraven om tillräckligt god tillgänglighet. Sand är dessutom en naturprodukt från en ändlig naturresurs och bör därför med hänsyn till detta användas restriktivt som markmaterial.

Idag möter stadsdelsförvaltningen ett tryck från medborgare om utökad anläggning av syntetiska material, särskilt konstgräs och gjutgummi. Den främsta anledning till detta är för att förlänga säsongen på spontanidrottsytor med konstgräs samt att ytorna är mindre känsliga för åverkan från kall och blöt väderlek. Naturmaterial kan till exempel i större utsträckning ansamlas vattenpölar än vad syntetiska material gör.

Stadsdelsförvaltningen driftar och underhåller flera konstgräsplaner och ytskikt av syntetiskt material i parkmiljö. Dessa ytor kräver inte lika stort underhåll som naturliga ytskikt gör. Strid sand och flis behöver till exempel luckras för att undvika att materialet kompakteras. Många ytskikt av syntetiskt material har anlagts i parker som nyttjas ofta och på ytor med hög belastning. Detta har resulterat i att stadsdelsförvaltningen idag står inför flera omfattande reparations- och investeringsåtgärder.

Stadsdelsförvaltningen anser därför att en övergripande rekommendation från Miljöförvaltning vad gäller anläggning och nyttjande av konstgräs, gummigranulat och platsgjutet gummi är av hög prioritet. Stadsdelsförvaltningen eftersöker även rekommendationer ur driftsynpunkt, om det är mer lämpligt att reparera ytor av syntetiskt material eller om det är att föredra att investera i nya ytskikt av naturmaterial i möjligaste mån.

Förvaltningen ställer sig sammanfattningsvis positiv till att Miljöförvaltningen tagit fram förslag till miljö- och kemikaliekrav för anläggning av ytor med syntetiska material. I en förlängning kan detta användas som kravspecifikation och som komplement till Byggsvarubedömningen vid upphandlingar för anläggning. Stadsdelsförvaltningen ser därför även ett behov av att Miljöförvaltningen vidareutvecklar och renodlar dokumentet på så sätt att det kan användas som mall i förfrågningsunderlag för upphandling av olika typer av anläggningsentreprenader.

Bilagor

1. Riktlinjerna för konstgräs, gummigranulat och platsgjutet gummi.